

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

อัตราแลกเปลี่ยนคือ ราคาของเงินตราสกุลหนึ่งเมื่อคิดในรูปของเงินตราอีกสกุลหนึ่ง อัตราแลกเปลี่ยนนั้นนับว่าเป็นราคาที่สำคัญเพราะทำหน้าที่เชื่อมระบบราคาของประเทศต่างๆเข้าด้วยกันและเมื่ออัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงไปก็จะทำให้ราคาของสินค้าต่างประเทศทุกชนิดเปลี่ยนแปลงไปเมื่อเปรียบเทียบกับราคาสินค้าภายในประเทศ

เท่าที่ผ่านมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมาแล้วหลายระบบ ซึ่งในปัจจุบันเนื่องจากภาวะการส่งออก นำเข้า และโครงสร้างระบบเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปมาก รัฐบาลจึงได้เปลี่ยนวิธีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนจากการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยอิงกับเงินหลายสกุล (Basket of Currencies) อาทิ ดอลลาร์สหรัฐ ปอนด์สเตอร์ลิง มาร์คเยอรมนี เยนญี่ปุ่น และริงกิตมาเลเซีย¹ มาเป็นระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ (Managed Float Exchange Rate System) ตั้งแต่วันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา นับจากวันดังกล่าวค่าเงินบาทมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการที่อัตราแลกเปลี่ยนมีความผันผวนดังกล่าวนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าในธุรกิจและภาระหนี้สินของภาคเอกชนรวมถึงภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ ดังนั้นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ความสัมพันธ์และระดับความมีอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวจะช่วยทำให้ผู้ดำเนินธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้องเกิดความเข้าใจและสามารถนำไปประกอบการวิเคราะห์ วางแผนและจัดการเกี่ยวกับการบริหารและป้องกันความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อองค์กรและประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ระหว่างเงินบาทและเงินดอลลาร์สหรัฐ ในระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ

1.3 ขอบเขตการศึกษา

1. ศึกษาวิวัฒนาการอัตราแลกเปลี่ยนของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2540
2. ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยน ระหว่างเงินบาทและเงินดอลลาร์สหรัฐ ในระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ อาทิเช่น มูลค่าสินค้าส่งออก มูลค่าสินค้านำเข้า รายรับและรายจ่ายภาคบริการ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน

¹ สมคิด แสงเพชร. "ประสบการณ์อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย". *บริหารธุรกิจ* ปีที่ 13 ฉบับที่ 53. มกราคม-มีนาคม 2533 : หน้า 29.

ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ดัชนีราคาผู้บริโภค อัตราส่วนเงินให้สินเชื่อต่อเงินฝาก อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคารและจำนวนเงินสำรองต่างประเทศของทางการ

- ศึกษาความสัมพันธ์และระดับความมีอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าว ต่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐ โดยนำเฉพาะปัจจัยที่เป็นข้อมูลรายวันอันประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยระหว่างธนาคาร อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 3 เดือน ดัชนีตลาดหลักทรัพย์และอัตราแลกเปลี่ยนในวันที่ผ่านมา มาทำการศึกษา

1.4 วิธีการศึกษา

- ศึกษาวิวัฒนาการอัตราแลกเปลี่ยนของไทยตั้งแต่ พ.ศ. 2506 ถึง พ.ศ. 2540 โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนา ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐในระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงพรรณนา ใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ศึกษาความสัมพันธ์และระดับความมีอิทธิพลของปัจจัยดังกล่าวต่ออัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิซึ่งรวบรวมจากธนาคารแห่งประเทศไทย ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและธนาคารพาณิชย์ ตั้งแต่ กรกฎาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2540 และนำข้อมูลมาวิเคราะห์สมการถดถอย(Regression Analysis) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป Econometric Views Version 2.0

1.5 ประโยชน์ของการศึกษา

- ทำให้ทราบถึง ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลง อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ในระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัวแบบมีการจัดการ
- ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์และอิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งนักธุรกิจด้านการค้าระหว่างประเทศและผู้สนใจสามารถใช้เป็นแนวทางในการประกอบธุรกิจ

1.6 องค์ประกอบการค้นคว้าอิสระ

งานศึกษานี้จะประกอบด้วยเนื้อหาดังต่อไปนี้

บทที่ 1 เป็นส่วนของบทนำ ซึ่งจะกล่าวถึงหลักการและเหตุผลของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตวิธีการศึกษา แหล่งที่มาของข้อมูล ประโยชน์ของการศึกษา องค์ประกอบการค้นคว้าอิสระ และนิยามศัพท์

บทที่ 2 บรรยายถึงวิวัฒนาการระบบอัตราแลกเปลี่ยนของไทยตั้งแต่ พ.ศ.2506 ถึง พ.ศ. 2540

บทที่ 3 เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา รวมถึงปริทัศน์ผลงานศึกษาที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4 เป็นระเบียบวิธีการศึกษาและผลการศึกษา

บทที่ 5 เป็นบทสรุปและข้อเสนอแนะ

1.7 นิยามศัพท์

อัตราแลกเปลี่ยน คือราคาของเงินตราสกุลหนึ่งเมื่ออยู่ในรูปของเงินตราอีกสกุลหนึ่ง เป็นราคาเปรียบเทียบของเงินตราสองสกุลซึ่งถูกกำหนดขึ้นโดยอุปสงค์และอุปทานของเงินตราทั้งสองสกุลนั้น

อัตราแลกเปลี่ยนในระบบอัตราแลกเปลี่ยนลอยตัว คืออัตราแลกเปลี่ยนจะถูกกำหนดโดยกลไกตลาดซึ่งจะขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศเป็นสำคัญโดยกลไกราคาจะทำหน้าที่ปรับความแตกต่างระหว่างอุปสงค์และอุปทาน อัตราแลกเปลี่ยนจึงสามารถปรับตัวเพื่อสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของความต้องการถือเงินของเงินตราทั้งสองสกุลเพื่อให้เกิดภาวะดุลยภาพ

อุปสงค์เงินตราต่างประเทศ คือความต้องการของคนในประเทศที่มีต่อเงินตราต่างประเทศเพื่อกิจกรรมต่างๆ เช่น เพื่อสั่งซื้อสินค้าเข้า ชื่อหลักทรัพย์ในต่างประเทศ เพื่อจ่ายเงินปันผล ดอกเบี้ยแก่ต่างประเทศ เพื่อใช้ชำระหนี้ให้ต่างประเทศ เพื่อนำเงินตราต่างประเทศติดตัวไปใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่างประเทศ เพื่อนำไปลงทุนในต่างประเทศ หรือเพื่อโอนให้แก่ผู้ที่อยู่ต่างประเทศ เป็นต้น

อุปทานเงินตราต่างประเทศ หมายถึงปริมาณของเงินตราต่างประเทศที่ประเทศมีอยู่ ซึ่งได้มาจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ได้จากการขายสินค้าออก ได้รับชำระหนี้จากต่างประเทศ เงินปันผล ดอกเบี้ยที่ได้รับจากต่างประเทศ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาใช้จ่ายในประเทศ ชาวต่างประเทศนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนในประเทศ หรือได้รับเงินบริจาค/โอนจากชาวต่างประเทศ เป็นต้น